

СТЕФАН БОНЕВ СТАРЕЦА

Част 25 от „Разкази за двама“

chitanka.info

— Животът е най-интересната и най-четената книга — казваше понякога Стареца. — Ама вие да не мислите, че някой ми плаща, за да ви говоря. Тези неща може да ви ги каже всеки.

После ставаше, отърсваше палтото си от падналата от лулата пепел и тръгваше. А ние седяхме и го гледахме със зяпнали уста, докато се стопяваше в мрака. Не ни беше ясно как така всеки може да ни говори такива интересни неща.

Стареца беше най-обикновен човек, дори не беше и стар. Бяхме го кръстили така заради лулата, големите прошарени мустаци и мъдростите, които сипеше на всяка крачка. За нас, хлапетата от квартала, той си беше нещо като бог, от чиито уста можехме да чуем какви ли не истории. После дълго спорехме и си го представяхме като смелия моряк от нефтовоза, който спасил цял един кораб. Или пък в тайгата, гонен от гладни зверове. Искахме и ние да сме такива. Не ни учудваше как така може да е бил на толкова много места за краткия си човешки живот. По скоро бихме повярвали, че е безсмъртен, отколкото да се усъмним в думите му.

Всяка вечер се събирахме около стария шлеп на кея и го чакахме да се появи на фона на догарящото в реката слънце. Още преди да се появи, огромната му сянка ни обливаше с хлад и тайнственост. Ние млъквахме и се взирахме с примижали очи в неясния силует, който идваше към нас. Стареца приближаваше на десетина крачки и се спираше, бръкнал в джобовете. Така застанал, с широкополата си шапка и изтърканото си палто, ни заприличваше ту на изследовател на джунглите, ту на каубой от дивия Запад. Въображението ни рисуваше въже с примка, прикачено за колана му. Виждахме тънката цев на пушка да стърчи над лявото му рамо. Той всмукваше гъстия дим от лулата си и поклащаше глава.

— Пак ли сте тук, нехранимайковци! — дрезгавият му глас ни караше да се притаяваме по местата си. Имахме чувството, че само едно наше движение или звук са достатъчни, ласото да се оплете около вратовете ни. Беше ни страх от него, но го търсехме. Имахме нужда от неговите разкази. Той се приближаваше до нас, сядаше на старата, изгнила пейка и разпалваше лулата си, покривайки я с широката си длан. Всмукваше няколко пъти и обвит в дим, започваше да разказва. Виждахме го на Северния полюс, теглен от кучета. В заскрежени и студени гори, гонен от вълци. Заедно с него ни палеше слънцето на

Сахара. А манерките отдавна бяха забравили вкуса на вода. После, на най-интересното, когато в далечината се виждаха трепкащите очертания на оазис, той ставаше, изтърсваше лулата в облегалката на пейката и си тръгваше, без дори да ни погледне.

Ние се прибирахме по домовете си и заспивахме с дървени пушки в ръце, залегнали в храстите или пък полюшвайки се на спасителен сал, далеч от брегове и хора. Сутрин се успивахме за училище, гледахме безучастно в черната дъска, а после ни пишеха двойки. Но това малко ни тревожеше. Важното бе, че вечерта пак ще бъдем със Стареца. Този път като пилот на боен самолет, парашутист или десантчик.

Но една вечер Стареца на дойде. Нямаше го и на следващата. Напразно чакахме. Слънцето бавно заспиваше в обятията на реката. Мислехме си, че пак е тръгнал на някое рисковано пътешествие. Накрая си отидохме с наведени глави.

Минаха дни, месеци, години. Отдавна вече бяхме престанали да ходим на кея. Бяхме се отказали да чакаме повече. Сигурно беше загинал някъде сред многобройните опасности. Живеехме само със спомена за Стареца и неговите истории. Вече бяхме пораснали, мъх се опитваше да избие по горните ни устни. Позабравихме Стареца, а и честно казано, вече много не вярвахме в неговите истории. Дори си мислехме, че е лъжец, че си измисля, за да се перчи и така нататък.

Това продължи до една сутрин, когато събуждайки се, почувствах, че днес той ще дойде. Едва дочаках вечерта. А после краката ми сами ме повлякоха към стария шлеп на кея. Там вече се бяха събрали всички. С някои от старите си приятели не се бях виждал отдавна. Бяха ни разделили различни училища, квартали, семейства или пък просто времето. Не се наложи да чакаме дълго. Той се появи както и преди — огромен и величествен. Доближи се, сложи ръце в джобовете и поклати глава. Очаквахме да чуем обичайното: „Пак ли сте тук, нехранимайковци!“, но последва друго:

— Вече няма да ви разказвам нищо! — той седна на земята пред нас така, че залязващото слънце се скри зад гърба му, и продължи. — Повече няма да се видим. Вече нямате нужда от мен. Пожелавам ви приятно четене на голямата книга на живота. И да имате, колкото се може, по-малко страници като тези, които ви прочетох. Впрочем тези неща можеше да ви ги разкаже всеки.

После стана, огледа ни всички подред и накрая погледът му се спря на мен. Известно време ме гледаше така, сякаш се колебаеше за нещо. Накрая ми направи знак да отида при него. Станах и се доближих плахо. Той ме прегърна през раменете и ме поведе напред към слънцето, което залязваше, за да изгрее отново, към реката, която течеше, но не изтичаше, към малката си къщичка на брега. Никога не бях влизал вътре. Никой не беше влизал. Отвори вратата и ме покани. Вътре имаше голяма, отрупана с книги библиотека, дървена маса, стол и легло.

— Искаш ли да станеш като мен? Искаш ли да знаеш всички тези истории? И много други? — питаше Стареца, пронизвайки ме с обезцветените си от времето очи.

Исках. Той остави шапката и лулата си на масата, метна палтото върху стола и като извади първата книга от първия рафт на библиотеката, рече:

— Това са моите приключения. Тази библиотека е пълна с такива истории. Ти почети, а аз ще легна да си почина.

Едва сега видях колко е остарял наистина. Косите и мустаците му бяха съвсем побелели. Осанката му вече не беше така величествена, както преди. Дълбоки бръчки браздыха челото и лицето му.

Той легна и заспа веднага, а аз четях книга подир книга. Отново плавах с корабокрушенски сал в океана, отново ме гонеха бели вълци. Но вече сам трябваше да търся решение на проблемите си. Стареца го нямаше и беше трудно. Не е като да слушаш от страни. Прочитах том след том, на един дъх, без да си почина. Когато затворих и последната книга от последната лавица, случайно зърнах лицето си в стъклената витрина на библиотеката. Бях остарял. Лицето ми се беше издължило от тревоги, потъмняло от загара на постинното слънце и планинските ветрове. Имах големи посребрени мустаци и почти стоманено сиви коси. Погледнах към леглото. Стареца си беше заминал. Взех палтото му от облегалката на стола и го облякох. Стоеше ми така сякаш винаги го бях носил. Сложих и шапката. Като че ли беше правена за мен. Захапах лулата и запалих.

Когато излязох навън, се свечеряваше. Обърнах гръб на залязващото слънце и тръгнах към шлепа. Откъм пейката се чуваха детски гласове: „Стареца! Стареца идва!“ И аз наистина бях Стареца.

Приближих още малко, бръкнах с ръце в джобовете и всмукнах от лулата. После поклатих бавно глава и казах с пресипнал глас:

— Пак ли сте тук, нехранимайковци!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.